

Pažadai

Rimas ir Rima Ramonai

– lyg du dėlionės fragmentai. Ilgus metus sukęsi viename akiratyje, rinkęsi tarp vienuolystės ir santuokos įžadų, gyvenimo tėkmės buvo taip subtiliai suvesti ir sujungti Pakutuvėnuose, kad iki šiol neįstengia paaiškinti, kaip tai atsitiko. Po dešimties metų jiedu panoro santuokos įžadus atnaujinti. Tarėmės kalbėti būtent apie tai, bet išėjo – apie viską.

Ramonai augina tris vaikus: Rusnę (12 m.), Roką (10 m.) ir Ridą (2 m.). Visi tokie švelnūs, tyliakalbiai. Gal tik sodrus, „itališkas“

Rimos juokas, vis pratrūkstantis mano „tardymų“ metu, išduoda laisvą, aistringą prigimtį.

Su tokia turbūt maksimaliai puolama tiek į vienuolystę, tiek į moterystę.

Kaip supratote, kad Viešpats jus kviečia į vienuolystę?

RIMAS. Man tai susiję su atsivertimu. Iki jo tikėjimas atrodė kaip pareiga, kaip priedas prie gyvenimo, o ne gyvenimo būdas. Bet man esant gal dvidešimt vienerių buvo vienas ryškus momentas, kai Dievas palietė, ir supratau, kad Jis yra gyvas. Tai atsitiko Kretingoje, pranciškonų vienuolių suburtoje jaunimo bendruomenėje. Labai žavėjo jų pavyzdys. Iš tų jaunimo sambūrių beveik visada išeidavau „paliestas“. Bet už bažnyčios durų vėl atsidurdavau kitame pasaulyje: ateini į darbą ir pasidarai toks kaip visi. Tas gyvenimo dvilypumas vertė mąstyti, kelti klausimus. Kartą atsiverčiau Šventąjį Raštą ir randu žodžius: „Kas nori eiti paskui mane, teatsizada pats savęs, teima kryžių ir seka manimi.“ Vėliau buvo atsinaujinimo diena, vienas žmogus skaitė paskaitą, ir man įvyko tas *prisilietimas*. Net neprišimenu, apie ką kalbėjo, bet man tai buvo aiškus asmeninis patvirtinimas – turiu atsižadėti senojo gyvenimo ir priimti naująjį. Atrodo, jau kitą dieną pasakiau tėvams, jog išeinu į vienuolyną.

Kaip reagavo tėvai? Gal jau tikėjosi ko nors panašaus?

Jiems tai buvo staigmena (nors tėvai tikintys). Tėvas tyliai stebėjosi, o mama spontaniškai pasakė: „Ieigu jau išeisi, tik nesugalvok grįžti.“

Aišku, iš pradžių buvo visokių abejonių. Daug ko nežinojau, pavyzdžiui, kuo pranciškonai skiriasi nuo jėzuitų. Bet labai pas juos norėjau. Šventajame Rašte yra pasakyta nieko su savimi neimti. O aš dar turėjau kelis litus, tai su vienu bičiuliu nusipirkome už paskutinius ledų. (Šypsosi) Sunku dabar viską atsiminti, devyniolika metų praėjo. Iš karto nepriėmė. Pasikalbėjęs su vienuolyno vyresniuoju turėjau mėnesį ar pusantro palaukti ir tik tada apsigyvenau vienuolyne kaip kandidatas. Iki amžinųjų įžadų yra pakopos, iš viso maždaug šešeri metai gyvenimo su broliais. Jie skirti prigyti, pasitikrinti, ar tikrai esi savo vietoje. Vienuolyne pra-

leidau šešerius metus, bet daviau kitus amžinuosius įžadus – tėvystės.

Rima, papasakok, kaip tau atsitiko.

Aš vienuolyne išbuvau tik tris mėnesius, kaip kandidatė. Man irgi įvyko Dievo *palietimas*, išgyvenau Dievo apkabimą ir pabučiavimą. Atrodė – arba viskas, arba nieko, neįsivaizdavau savęs pasidalijusios. Tuo metu mokiausi dizaino Telšių taikomosios dailės mokykloje, gyvenau Pakutuvėnuose ir ten kūriau savo diplominį darbą – Kryžiaus kelio stotis. Jos turėjo būti išsibarsčiusios per visą penkiasdešimties arų teritoriją, su kopyltėlėmis, kuriose galima trumpam apsistoti ir dvasiškai atsigauti. Atvažiavau į Pakutuvėnus kurti diplominio, o

„Dieve, – galvodavau, – tu sukūrei tokį gražų pasaulį, o aš negaliu viso to matyti!“ Įkvėpdavau oro pro tokį mažytį langelį vienuolyno palėpėje. Klausdavau Dievo, kodėl, kas čia darosi. Tarsi turiu viską, apie ką svajoju, bet negaliu čia būti.

iš tiesų ieškojau Dievo ir jau tada jutau, kad tik Jame noriu gyventi. Pakutuvėnuose gyvenama vienuolyno ritmu, malda triskart per dieną, darbas ir absoliuti laisvė – miškai, laukai. Aišku, diplominį apsigyniau, gavau dešimt. Pasakiau Pakutuvėnų klebonui Gediminui, kad noriu stoti į vienuolyną. Pranciškonai man suorganizavo galimybę trims mėnesiams kaip candidatei išvykti į Italiją pas sesutes klarises. Atvažiavus pas jas iš pradžių atrodė, kad čia ir yra mano vieta. Ten buvo lietuvių, nekilo sunkumų dėl susikalbėjimo. Pirmąsias dienas skendėjau euforijoje. O paskui prasidėjo sunkumai. Vis oro norėjosi įkvėpti – vienuolynas uždaras, teritorija maža, o aš įpratusi prie Pakutuvėnų laukų. „Dieve, – galvodavau, – tu sukūrei tokį gražų pasaulį, o aš negaliu viso to matyti!“ Įkvėpdavau oro pro tokį mažytį langelį vienuolyno palėpėje. Klausdavau Dievo, kodėl, kas

čia darosi. Tarsi turiu viską, apie ką svajoju, bet negaliu čia būti.

O namie su vaikais oro netrūksta, nepuoli ieškoti „langelio“?

Ne, namie taip nebūna. Tai, ką išgyvenau vienuolyne, daugiau niekada nepasikartojo.

Mes ten buvome dvi kandidatės, abi lietuvės. Kad nedarytume įtakos viena kitos apsisprendimui, vyresnioji paprašė, jog tarpusavyje nesidalytume tuo, kaip jaučiamės. Toji mergina liko, o aš išvažiavau. Galbūt jai tai buvo staigmena. Tik vyresnioji žinojo, kas man darosi, tik su ja bendraudavau. Sesutės išvelgė, kad turiu vienuolės pašaukimą, ir išlydėjo mane tikėdamos, kad grįžusi į

Lietuvą persigalvosiu, prisidėsiu prie jų. Tuo metu buvo planuojama ir Lietuvoje steigti klarisių vienuolyną. Į Lietuvą grįžau sugniužusi. Buvo sunku, nes išvykdama nutraukiau visus saitus, o dabar vėl viskas iš naujo – nežinia, ką rasi, kas ir kaip... Grįžusi įstojau į Dailės akademiją, nes reikėjo nuo kažko pradėti... Beje, Italijoje daugiausia ir bendravau su Rimu, kuris tuo metu irgi ten buvo, tik kitame mieste. Tuo metu tapo artimiausiu žmogumi, jis palaikė mane, nesvarbu, kokį kelią pasirinkčiau...

Rimai, kaip tu pamatei Rimą? Nuo ko tau prasidėjo jūsų istorija?

RIMAS. Mus siejo įvairūs organizaciniai reikalai, ilgai tiesiog dirbome kartu. Man jau kildavo abejonių dėl vienuolystės. Paskui, kai Rima pas mus Pakutuvėnuose kūrė diplominį darbą, kunigas Gediminas išvažiudamas į Italiją man

paliepė: „Tu dabar lieki atsakingas už Rimą. Ko jai trūks, turėsi suorganizuoti.“ Juokauju, kad tuo netiesioginiu įpareigojimu jis mus ir „suvedė“. O šiaip... Rima graži, gera, miela, maloni... Neatsimenu momento, nuo kurio prasidėjo mūsų kaip poros bendravimas... viskas kažkaip savaime įvyko.

Ir ką, nebuvo jokio tokio „šmikt“ – va, įsimylėjau?

RIMA. Ne, neprisimenu jokio „šmikt“. Atrodo, jau visaip tą žmogų pažįsti, su visais jo trūkumais, kurie kartu dirbant ypač „išlenda“. Prisimenu tik tiek, kad iš Italijos grįžau visai tuščia, be pagrindo po kojomis, o Rimas buvo šalia. Ir glaudiesi prie to, kuris yra šalia. Jis buvo labiau draugas, jo abitas man netrukė. Pirmas pradėjo rodyti ženklus. Juos pastebėjusi ėmiau svarstyti, kas čia vyksta.

Kokie tai buvo ženklai?

RIMA. Ima ir atsisėda šalia, nors yra kur sėstis... Dabar net neatsimenu. O pora... Mus gal aplinkiniai žmonės ir „supiršo“. Kitaip turbūt dar ilgai būtu me vaikščioję vienas apie kitą ratais... Aš tada jau Vilniuje gyvenau. Mokiausi ir dirbau, visai buvo „nuvažiavęs stogas“, tai draugai mane išsivežė į Nidą... Su jais buvo ir Rimas. Tai jie arba palieka mus dviese, arba: „Na, tai jau jūs čia kartu.“ O mes dar visai nebuvom „kartu“. Neatsimeni? (Klausia vyrą)

RIMAS. Dabar, kai pasakei, atsimenu... Ir, apskritai, koks buvo mūsų pirmas pasibučiavimas? Va, ir neatsimenu.

RIMA. Viskas vyko taip giliai ir lėtai, kad pati iki šiol nesuprantu, kaip čia taip susiklostė. Niekada nebūčiau sugalvojusi, kad mums taip gali atsitikti.

RIMAS. *Buvo* tie virpesiai. Klausdavau savęs, ar tai ne aistra, ar tai gilus. Kildavo visokių abejonių. Aišku, ir šiandien galiu paklausti, kas tai buvo: susiklosčiusios aplinkybės ar tikrai gilus ryšys.

Turbūt atsakymas į šį klausimą ir yra jūsų būvimas kartu. Jau kiek metų?..

RIMAS. Bus trylika.

RIMA. Aš tai niekada nesigailėjau. Dažnai maldoje dėkoju: „Dieve, dėkoju tau už vyrą, dėkoju už vaikus, už namus.“ Turiu už ką dėkoti... Iki šiol matau, kad aš jam graži... (Juokiasi tuo sodriu „itališku“ juoku) Jis man tai sako. Tai ir tikiu! Jaučiuosi iki šiol mylima, jaučiuosi jaunėsnė, jaučiuosi gražesnė.

RIMAS. Iš esmės viskas yra labai gerai. Nepaisant kai kurių smulkmenų, su kuriomis susiduriame kasdien.

Rimai, bet kaip tavyje įvyko lūžis, kad atsisakei vienuolinio gyvenimo, kuriam, tikėjai, kad šaukiamas? Rimai buvo lengviau, jai užteko trijų mėnesių. Tu palikai vienuolyną prieš pat amžinuosius įžadus.

RIMAS. Maždaug pusmetį prieš amžinuosius įžadus prasidėjo rimtos abejonės. Jų kildavo ir anksčiau. Aplinkui mačiau pavyzdžių, kaip žmonės pradeda nesisekti, kai tarsi eidami prieš Dievo valią išsižada vienuolio pašaukimo. Klausdavau Dievą: „Kas čia yra? Kas man darosi?“ Juk anksčiau atrodė, kad tikrai esu šaukiamas vienuolystei. Melsdamasis gavau atsakymą, kad esu laisvas rinktis – svarbiausia, kad būčiau laimingas ir savo vietoje. Aišku, reikėjo įdėti ir savo pastangų. Gyvenimas su broliais buvo užtikrintas: tau nerūpi, kuo apsirengsi, ką valgysi, stogas virš galvos yra. Šeimos gyvenimas truputį gąsdino. Kur gyvensime, kaip reiks uždirbti pinigų, koks būsiu tėvas? Renkuosi patogesnę, aprūpintą vienuolio gyvenimą, ar pilną nežinios ir rūpesčių šeimos vyro gyvenimą? Ši dve-

Gyvenimas su broliais buvo užtikrintas: tau nerūpi, kuo apsirengsi, ką valgysi, stogas virš galvos yra. Šeimos gyvenimas truputį gąsdino. Kur gyvensime, kaip reiks uždirbti pinigų, koks būsiu tėvas? Renkuosi patogesnę, aprūpintą vienuolio gyvenimą, ar pilną nežinios ir rūpesčių šeimos vyro gyvenimą?

Prieš dešimt metų jam pasižadėjau, bet per tiek laiko abu pasikeitėme, subrendome. Supratau, kad po dešimties santuokos metų tokia, kokia esu dabar, aš vis dar noriu būti jo žmona.

Kaip tave sutiko Rimo tėvai?

RIMA. Jo tėvai mane jau pažinojo, kelis kartus su jaunimėliu pas juos nakvojau. Bet, kai Rimas atsivedė mane kaip savo išrinktąją, labai jaudinausi. Net draugę kartu pasikviečiau. Tėvai sutiko gražiai, šypsodamiesi.

Ar pasitvirtino šeimos gyvenimo lūkesčiai?

RIMAS. Iš esmės taip. Man visada patiko kitoks Rimos požiūris į daugelį dalykų, kas Kretingoje gal ir nebuvo visai įprasta. Pavyzdžiui, kodėl turime daryti taip, o ne kitaip. Ar todėl, kad visi taip daro? O kodėl ant langų būtinai turi būti užuolaidos? Juk gali jų ir nebūti.

O tėvystė? Ar tikrai taip sunku būti tėvu, kaip iš pradžių atrodė?

RIMAS. Man visai patinka. Tai tikrai nėra lengva, bet norisi grįžti namo. Turbūt tai daug pasako: man namuose gera. Aišku, tobulėti ribų nėra, ir pačiam įvertinti, koks esu tėvas, sunku.

RIMA. Rimas mėgsta pasigrauzti, kad gal ne taip ką nors daro. Aš vis paguodžiu: savo vaikams esame patys geriausi. Aišku, riboti, sužeisti, kaip ir visi žmonės. Ir vis tiek, ar gali vaikui būti kas nors geriau už jo tėvus?

RIMAS. Aš irgi visiems sakau, kad nesu matęs gražesnių vaikų. Ir jie yra patys geriausi.

RIMA. (juokiasi) Nepaisant kai kurių smulkmenų!

Ir vis dėl to – kas tau būnant tėvu sunkiausia?

RIMAS. Niekada nepagalvojau.

RIMA. Mes sunkiai išsiskiriame, esame „sulipę“. Visur keliaujame kartu.

RIMAS. Tikrai, prieš dešimt metų turėjau trims mėnesiams išvažiuoti dirbti į Švediją. Rokui nebuvo net dvejų. Išvažiavau – dar nekalbėjo, o grįžęs jau radau kalbantį. Man buvo šokas – kaip čia taip? Lyg praradau, pražiūrėjau svarbų savo vaiko gyvenimo tarp-

nį. Tada nusprendėme daugiau niekada nesiskirti.

RIMA. Bet matai, kokie nuostabūs vaikai – neprašėme, kad išsivestų mažį, o jie išsivedė, leido mums pasikalbėti.

Galiu paliudyti – tikrai taip buvo, didieji „supakavo“ mažį ir išsivedė nežinoma kryptimi, lygiai valandą buvo tylu lyg be vaikų. Paskui mažylis neištvėrė, atitapnojo į virtuvę mūsų aplankyti: susidrovėjęs „žurnalistės“, tylus ir baltas kaip Ostijėlė. (Aut. past.)

Žinau, kad po dešimties bendro gyvenimo metų atnaujinate santuokos įžadus.

RIMA. Taip. Kaip mums šovė į galvą tai padaryti? (Juokiasi) Norėjome sutvirtinti santuokos pažadus. (Surimtėja) Labai sąmoningai. Prieš dešimt metų jam pasižadėjau, bet per tiek laiko abu pasikeitėme, subrendome. Supratau, kad po dešimties santuokos metų tokia, kokia esu dabar, aš vis dar noriu būti jo žmona.

RIMAS. Tai buvo ir padėkos šventė. Ir atsinaujinimas, palaiminimas, sustiprinimas, ir dar – visa tai įtraukta į mišių liturgiją... Pagalvojau, o kodėl kasmet to nedarome?

RIMA. Labai graži buvo šventė, draugus susikvietėme, visai kaip prieš dešimt metų. Labai gera buvo visiems susirinkti Pakutuvėnuose – juk ten mudviejų „šaknys“. O vėliau paaiškėjo, kad Dievas šia proga paruošė dar vieną dovaną – jau laukėmės Rido, tik dar nežinojome... Po metų grįžom į Pakutuvėnus krikštyti Rido.

Rimas susimąstęs stebi jauniausiąjį sūnų, kuris glaustosi prie mamos suspaudęs kumštelyje sausainį ir nesiryžta jo atsikąsti. Rima pakadena jo baltus, kaktą ir ausis dengiančius plaukus.

RIMAS. Tikrai, žmogui nuolat reikia atsinaujinimo. Štai, net plaukai atauga, reikia apsikirpti kas keletą mėnesių. Tas pats ir dvasiai.

Pokalbį užrašė **Laura Sintija**

jonė man padėjo apsispręsti: nesirinksiu patogumų, eisiu prieš savo baime.

Be to, norėjosi ir šeimos aplinkos, savo namų, kuriuose būtumei laisvas priimti draugus. Atrodo, brolių bendruomenė juk irgi šeima, bet vis tiek esi vienas. Pagaliau ir vienuolijoje būna nesklandumų. Įsivaizduok, kur šeimoje keturi, penki žmonės, o kur dvidešimt – ir kiekvienas su savo nuomone. Susikalbėjimo tikimybė mažesnė.

Ar bendro gyvenimo pradžioje buvo tarpusavio santykių staigmenų?

RIMA. Tas ir nuostabu, kad nebuvo. Žinojau, už ko teku. O tau gal buvo siurprizų?

RIMAS. Visiškų netikėtumų nebuvo.

RIMA. Susituokėme, ir išėjome nuomotis buto. Rimo tėvai labai kvietė gyventi kartu, bet aš iš karto pasakiau: „Ne.“ Ir šiandien nesigailiu, manau, kad jauna šeima turi savo jėgomis susikurti gyvenimą. Pirmieji metai yra ypač svarbūs. Laisvė man apskritai labai svarbi. O juk nieko, net darbų tada neturėjom. Vestuvėms sudovanojo pinigų, už juos sumokėjome nuomą už kelis mėnesius į priekį. Labai palaikė draugai. Paskui Rimas gavo kažkokį darbėlį, ir mūsų didysis pirkinys buvo kilimėlis už trisdešimt litų!